

Magdalena Chmielowiec-Lewczuk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

**ANALIZA STRUKTURY PRZYCHODÓW
I KOSZTÓW TECHNICZNYCH
W POLSKICH ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ
Z PODZIAŁEM NA GRUPY UBEZPIECZENIOWE
DLA LAT 2006–2008**

Streszczenie: Największy udział w przychodach technicznych mają obecnie składki z ubezpieczeń na życie (grupa 1). Struktura kosztów w dziale I jest proporcjonalna do przychodów, i to dla wszystkich pozycji kosztowych. W dziale II wygląda to nieco inaczej. Największe znaczenie w składce mają ubezpieczenia komunikacyjne, ale struktura kosztów jest wyrównana dla wszystkich grup ubezpieczeniowych.

1. Wstęp

Jednym z podstawowych kryteriów finansowych, które pozwala na ocenę kondycji finansowej podmiotów gospodarczych, jest wynik finansowy. Jest to wielkość rachunkowa wynikająca z zestawienia przychodów z odpowiadającymi im kosztami. W zakładzie ubezpieczeń podstawową działalnością jest działalność techniczna, która generuje wynik z działalności technicznej, biorąc pod uwagę przychody techniczne oraz koszty techniczne.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie struktury przychodów i kosztów technicznych dla lat 2006–2008. Badanie zostało oparte na danych finansowych pochodzących z zagregowanych sprawozdań finansowych, publikowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego dla polskiego rynku ubezpieczeniowego. Istotą przeprowadzonej analizy było przedstawienie struktury przychodów i kosztów technicznych dla poszczególnych grup ubezpieczeń. W dziale I jest to więc 5 ustawowych grup ubezpieczeniowych, a dla działu II – 18. Należy również pamiętać o tym, że na wynik techniczny w zakładzie ubezpieczeń wpływ mają nie tylko przychody i koszty techniczne, lecz także zmiany w stanie niektórych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, co jest specyficzne dla ubezpieczycieli.

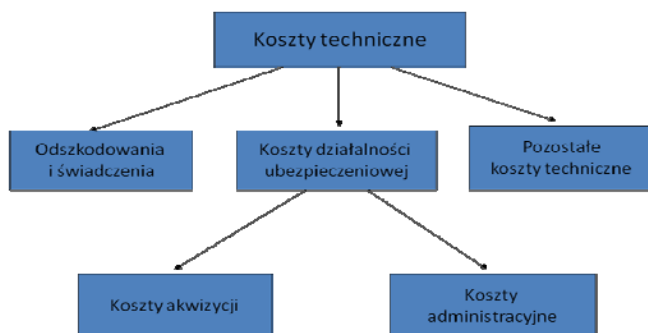
Badanie struktury przychodów technicznych zostało oparte na najważniejszej ich pozycji, czyli składce, która jest definiowana w następujący sposób:

Składka zarobiona na udziale własnym =

= składka przypisana brutto – udział reasekuratorów w składce przypisanej,
 +/- zmiana stanu rezerwy składki na ryzyko niewygasłe brutto,
 +/- udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerwy składki.

Do przychodów technicznych zalicza się również: opłaty za wystawienie przez zakład ubezpieczeń zaświadczeń, duplikatów polis i innych dokumentów potwierdzających zawarcie umowy ubezpieczeniowej, odsetki pobrane za nieterminową zapłatę składki, odsetki od depozytów zatrzymanych u cedentów (depozyty te są to środki pieniężne, które znajdują się u innych ubezpieczycieli, choć formalnie należą się danemu reasekuratorowi z tytułu reasekuracji czynnej).

Koszty techniczne są pozycją bardziej rozbudowaną, dlatego też przy badaniu zostały wzięte pod uwagę trzy najważniejsze pozycje, tj. odszkodowania i świadczenia, koszty akwizycji oraz koszty administracyjne. Struktura kosztów technicznych została przedstawiona na rysunku 1.

Rys. 1. Koszty techniczne w zakładzie ubezpieczeń

Źródło: [Rozporządzenie... 2007].

Odszkodowania i świadczenia są podobnie definiowane jak składka, a więc w następujący sposób:

Odszkodowania i świadczenia = odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto
 – udział reasekuratorów w wypłaconych odszkodowaniach i świadczeniach
 +/- zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto
 +/- udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Ponieważ struktura przychodów i kosztów technicznych została zbadana dla poszczególnych grup ubezpieczeniowych, dlatego też w tabeli 1 przedstawiono ustawową klasyfikację grup ubezpieczeniowych.

Tabela 1. Ustawowa klasyfikacja grup ubezpieczeniowych

Dział I	
Grupa 1	Ubezpieczenia na życie
Grupa 2	Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci
Grupa 3	Ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym
Grupa 4	Ubezpieczenia rentowe
Grupa 5	Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeśli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1–4
Dział II	
Grupa 1	Ubezpieczenia wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej
Grupa 2	Ubezpieczenia choroby
Grupa 3	Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych
Grupa 4	Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach szynowych
Grupa 5	Ubezpieczenia casco statków powietrznych, obejmujące szkody w statkach powietrznych
Grupa 6	Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej casco statków żeglugi morskiej i statków żeglugi śródlądowej
Grupa 7	Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie, obejmujące szkody na transportowanych przedmiotach, niezależnie od każdorazowo stosowanych środków transportu
Grupa 8	Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3–7, spowodowane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia
Grupa 9	Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych (jeżeli nie zostały ujęte w grupie 3, 4, 5, 6 lub 7), wywołanych przez grad lub mróz oraz inne przyczyny (jak np. kradzież), jeżeli przyczyny te nie są ujęte w grupie 8
Grupa 10	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika
Grupa 11	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania statków powietrznych, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika
Grupa 12	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową, wynikającej z posiadania i użytkowania statków żeglugi śródlądowej i statków morskich, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika
Grupa 13	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej ogólnej), nieujętej w grupach 10–12
Grupa 14	Ubezpieczenia kredytu, w tym: ogólnej niewypłacalności, kredytu eksportowego, spłaty rat, kredytu hipotecznego, kredytu rolniczego
Grupa 15	Gwarancja ubezpieczeniowa
Grupa 16	Ubezpieczenia różnych grup ryzyka finansowego
Grupa 17	Ubezpieczenia ochrony prawnej
Grupa 18	Ubezpieczenia świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania

Źródło: [Ustawa...].

Należy pamiętać o tym, że zakłady ubezpieczeń podają w sprawozdaniach finansowych informacje o przychodach i kosztach z podziałem na ustawowe grupy ubezpieczeń, dlatego też przeprowadzając analizę dla rynku ubezpieczeniowego, trzeba ten podział uwzględnić. Nie jest to jednak tożsame z tym, co ubezpieczycie-

le kalkulują na swoje potrzeby wewnętrzne, w przypadku których klasyfikacja produktów ubezpieczeniowych jest nieco inna.

2. Przychody i koszty techniczne dla działu I

Dział I reprezentuje 5 grup ubezpieczeniowych. W tabeli 2 została przedstawiona składka jako najważniejsza pozycja przychodów technicznych oraz udział zebranej składki dla poszczególnych grup w całej wielkości przypisanej działowi I.

Tabela 2. Przychody techniczne dla działu I

Grupa	1	2	3	4	5	Razem
2006	7 947 569	144 329	9 634 428	27 992	2 847 535	20 601 853
Struktura (udział w %)	38,57	0,70	46,76	0,13	13,82	1
2007	9 697 310	135 952	11 836 380	33 827	3 289 493	24 992 962
Struktura (udział w %)	38,80	0,54	47,35	0,13	13,16	1
2008	27 590 593	124 550	5 725 586	44 139	3 795 248	37 280 116
Struktura (udział w %)	74	0,33	15,35	0,11	10,18	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie [„Biuletyn Roczny”... 2006; „Biuletyn Roczny”... 2007; „Biuletyn Kwartalny”...].

W dziale I największy udział w składce przez dwa pierwsze lata miały ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. W ostatnim z badanych lat sytuację zmienił znaczny wzrost składki ze sprzedaży zwykłych ubezpieczeń na życie. Ubezpieczeniami mającymi niewielkie znaczenie są tu ubezpieczenia posagowe i rentowe. Ostatnia grupa, czyli 5, ma większy udział w składce, gdyż ubezpieczenia te są zazwyczaj uzupełnieniem ubezpieczeń na życie.

W tabeli 3 zostały przedstawione koszty techniczne dla działu I.

Tabela 3. Koszty techniczne dla działu I (udział w %)

Grupa		1	2	3	4	5
2006	Odszkodowania i świadczenia	57,95	20,38	27,29	0,69	12,01
	Koszty akwizycji	50,04	0,91	28,07	0,39	20,56
	Koszty administracyjne	52,80	1,30	27,37	0,47	18,03
2007	Odszkodowania i świadczenia	51,25	1,69	35,90	0,54	10,04
	Koszty akwizycji	51,12	0,58	26,43	0,42	21,42
	Koszty administracyjne	50,05	0,90	30,56	0,39	18,07
2008	Odszkodowania i świadczenia	58,18	0,91	34,15	0,29	6,44
	Koszty akwizycji	54,32	0,53	18,77	0,18	25,84
	Koszty administracyjne	51,55	0,66	23,65	0,53	23,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie [„Biuletyn Roczny”... 2006; „Biuletyn Roczny”... 2007; „Biuletyn Kwartalny”...].

Dla kosztów struktura ta jest bardziej wyrównana. Na uwagę zasługuje tu proporcjonalność poszczególnych pozycji kosztowych. Nie ma w zasadzie różnicy między odszkodowaniami, świadczeniami oraz kosztami działalności ubezpieczeniowej, ich struktura dla poszczególnych grup jest bardzo podobna, a przecież koszty te mają jednak inny charakter.

3. Przychody i koszty techniczne dla działu II

Podobna analiza została przeprowadzona dla działu II, gdzie grup jest 18. W tabeli 4 zostały zaprezentowane przychody techniczne dla tych ubezpieczycieli.

Wyraźnie widać, że w dziale II największy udział w składce mają ubezpieczenia komunikacyjne, czyli grupa 3 i 10. Razem stanowią one około 60% zebranej składki przez ubezpieczycieli działających na polskim rynku. Warto również zwrócić uwagę na rosnący udział przychodów ze sprzedaży takich ubezpieczeń, jak gwarancje ubezpieczeniowe czy ubezpieczenia kredytu. Niewielkie znaczenie mają z kolei ubezpieczenia morskie czy pozostałe ubezpieczenia casco.

Tabela 4. Przychody techniczne dla działu II

Grupa	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Rok 2006	753 925	145 945	4 042 837	6 447	7 186	104 329	93 989	1 317 975	840 224
Struktura (udział w %)	5,61	1,08	30,09	0,04	0,05	0,77	0,69	9,81	6,25
Rok 2007	820 614	154 087	4 300 392	7 520	6 401	105 289	91 784	1 384 222	919 002
Struktura (udział w %)	5,60	1,05	29,39	0,05	0,04	0,71	0,62	9,46	6,28
Rok 2008	952 913	204 684	4 928 946	10 855	8 690	98 346	93 388	1 579 345	1 071 319
Struktura (udział w %)	5,66	1,21	29,31	0,06	0,05	0,58	0,55	9,39	6,37
Grupa	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Rok 2006	4 936 174	6 835	10 091	611 702	199 127	74 019	162 680	8 396	111 014
Struktura (udział w %)	36,74	0,05	0,07	4,55	1,48	0,55	1,21	0,06	0,82
Rok 2007	5 443 968	5 872	9 844	669 875	277 599	68 888	204 847	17 100	142 011
Struktura (udział w %)	37,21	0,04	0,06	4,57	1,89	0,47	1,40	0,11	0,97
Rok 2008	6 127 295	9 970	9 501	758 161	330 014	97 794	311 301	49 296	170 363
Struktura (udział w %)	36,44	0,05	0,05	4,50	1,96	0,58	1,85	0,29	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie [„Biuletyn Roczny”... 2006; „Biuletyn Roczny”... 2007; „Biuletyn Kwartalny”].

W tabeli 5 została przedstawiona struktura kosztów dla działu II.

Przy analizie struktury kosztów warto zauważyć, że proporcje udziału poszczególnych grup ubezpieczeniowych są inne dla odszkodowań i świadczeń, inne dla kosztów akwizycji, a jeszcze inne dla kosztów administracyjnych. Odszkodowania

Tabela 5. Koszty techniczne dla działu II

Grupa		1	2	3	4	5	6	7	8	9
2006	Odszkodowania i świadczenia	2,83	0,76	34,38	0,04	0,02	1,24	0,30	6,13	3,12
	Koszty akwizycji	6,62	1,61	26,71	0,05	0,06	0,88	0,92	13,38	10,09
	Koszty administracyjne	5,13	1,56	26,50	0,04	0,11	0,76	0,73	10,52	6,95
2007	Odszkodowania i świadczenia	2,38	0,69	29,80	0,07	0,09	1,37	0,40	8,47	3,88
	Koszty akwizycji	7,17	1,51	25,68	0,06	0,05	0,81	0,72	12,52	9,58
	Koszty administracyjne	5,69	1,36	26,25	0,05	0,09	0,77	0,55	10,19	6,79
2008	Odszkodowania i świadczenia	0,99	30,25	0,05	0,08	0,16	0,33	7,54	4,33	0,99
	Koszty akwizycji	2,02	25,13	0,07	0,06	0,65	0,62	11,58	9,62	2,02
	Koszty administracyjne	1,68	25,13	0,05	0,09	0,51	0,54	9,69	6,64	1,68
Grupa		10	11	12	13	14	15	16	17	18
2006	Odszkodowania i świadczenia	45,17	0,04	0,03	3,92	0,56	0,45	0,15	0,01	0,75
	Koszty akwizycji	25,38	0,08	0,08	6,57	1,59	0,97	3,65	0,39	0,87
	Koszty administracyjne	35,76	0,14	0,13	4,95	2,48	0,96	1,83	0,26	1,06
2007	Odszkodowania i świadczenia	46,37	-0,01	-0,03	5,25	0,29	0,02	0,08	0,03	0,76
	Koszty akwizycji	25,71	0,08	0,07	6,52	2,37	0,83	4,78	0,49	0,95
	Koszty administracyjne	35,13	0,14	0,11	4,91	2,59	0,93	2,58	0,31	1,20
2008	Odszkodowania i świadczenia	47,00	0	0,03	4,23	0,32	0,13	0,28	0,04	0,76
	Koszty akwizycji	24,56	0,11	0,05	6,11	2,95	0,98	5,44	11,56	0,91
	Koszty administracyjne	36,45	0,12	0,08	4,98	2,09	1,00	0,25	0,46	1,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie [„Biuletyn Roczny”... 2006; „Biuletyn Roczny”... 2007; „Biuletyn Kwartalny”].

i świadczenia są oczywiście najbardziej zbliżone do struktury składki, gdyż pozycja ta jest bezpośrednio związana z ryzykiem ubezpieczeniowym, które wyznacza też wysokość składki. Inna struktura kosztów działalności ubezpieczeniowej może wynikać zarówno z charakteru tych kosztów, jak i ze sposobu ich rozliczania, gdyż część z nich ma charakter kosztów pośrednich, które są wstępnie ujmowane w całości, a potem są rozliczane na poszczególne klasy.

4. Podsumowanie

Najważniejsze wnioski z przeprowadzonej analizy to:

Dla działu I:

- Największy i rosnący udział w przychodach mają ubezpieczenia grupy 1, czyli ubezpieczenia na życie.
- Te same ubezpieczenia mają oczywiście również duży udział w kosztach, warto jednak zwrócić uwagę na to, że proporcje te nie są równe dla wszystkich pozycji kosztowych (największa przewaga jest w odszkodowaniach i świadczeniach).

Dla działu II:

- Największy i też rosnący udział w przychodach mają ubezpieczenia grupy 10 i 3, czyli ubezpieczenia komunikacyjne OC i AC.

- Struktura kosztów jest bardziej zróżnicowana, np. przy kosztach akwizycji udział poszczególnych grup ubezpieczeniowych jest wyrównany.

Przeprowadzona analiza daje możliwość oceny polskiego rynku ubezpieczeniowego pod kątem popularności poszczególnych grup ubezpieczeniowych, która ma swoje odzwierciedlenie w postaci konkretnych produktów ubezpieczeniowych oferowanych przez ubezpieczycieli. Daje ona również możliwość oceny współmierności przychodów i kosztów dotyczących działalności technicznej.

Literatura

„Biuletyn Kwartalny. Rynek Ubezpieczeń” 2008, nr 4.

„Biuletyn Roczny. Rynek Ubezpieczeń” 2006.

„Biuletyn Roczny. Rynek Ubezpieczeń” 2007.

Karmańska A., Kędziora K., Lament M., *Rachunkowość finansowa zakładów ubezpieczeń*, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2003.

Monkiewicz J., Gąsioriewicz L., Hadyniak B., *Zarządzanie finansami ubezpieczeń*, Poltext, Warszawa 2009.

Piątek J., Lament M., *Rachunkowość ubezpieczeniowa*, Politechnika Radomska, Radom 2008.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń.

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej.

Zarządzanie finansami w zakładzie ubezpieczeń, red. W. Ronka-Chmielowiec, Wydawnictwo Branta, Bydgoszcz 2004.

AN ANALYSIS OF TECHNICAL INCOMES AND COSTS STRUCTURE FOR POLISH INSURANCE COMPANIES WITH DIVISION OF INSURANCE CLASSES IN THE PERIOD OF 2006–2008

Summary: The biggest share in technical incomes for life insurance belongs to typical life insurances from the 1st class. The structure for costs is very similar to premium structure, for all costs positions. In non-life insurance companies a situation is different. The biggest share is for motor insurances but the share of technical costs is the same for all classes.